KSL
Keski-Suomen liitto

Keski-Suomen luonnonarvomarkkinoiden mahdollisuudet

Johanna Haapala, Paloma Hannonen, Pinja Suomela

Luontoa Oy

Esityksen sisältö

1. **Selvityksen taustat**
2. **Luonnonarvomarkkinat käytännössä**
3. **Luonnonarvomarkkinoiden mahdollinen koko Keski-Suomessa**
4. **Luonnonarvomarkkinoiden työllisyysvaikutukset Keski-Suomessa**
5. **Johtopäätökset**

Selvitys on toteutettu osana Luonto- ja ilmastotiedolla johtaminen Keski-Suomen vahvuudeksi (LUMOAVA) -hanketta. Hanke toteutetaan Euroopan unionin osarahoittamana.

Selvityksen on laatinut Luontoa Oy.

LUONTOA

Euroopan unionin osarahoittama

Selvityksen taustat

Luonnonarvomarkkinat tukevat luontokadon pysäyttämistä

Monimuotoinen luonto ja toimivat ekosysteemit ovat kaiken elämän ja toiminnan perusta. Siitä huolimatta luontokato etenee, eikä taloudellisen toiminnan aiheuttamille luontohaitoille ole asetettu hintaa

Vuosittainen 500 milj. vaje luontotyöhön – velvoitteet on asetettu: luontokato pitää saada pysäytettyä

Keski-Suomen strategiassa vuosille 2026–2050 edistetään luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä muun muassa luonnonarvomarkkinoiden kautta

Selvityksen tarkoitus ja menetelmät

Selvitys...

- Täydentää viimeaikaisia selvityksiä maakunnallisella tiedolla ja on ensimmäinen laatuaan
- Yhdistää tutkimustiedon asiantuntijahaastatteluihin, Keski-Suomen elinkeinorakenteeseen ja investointinäkymiin sekä katsaukseen maakunnan luonnon tilasta
- Muodostaa kuvan siitä, kuinka paljon luonnonarvoille voisi Keski-Suomessa syntyä kysyntää, millaisia luontoarvoja siellä voitaisiin tuottaa, ja arvioi luonnonarvomarkkinoiden mahdollista kokoa ja työllisyysvaikutuksia Keski-Suomessa

Toimijaryhmä	Haastatellut organisaatiot (kpl)
Maanomistajat ja näitä edustavat tahot	3
Välittäjäorganisaatiot	1
Ostajat ja näitä edustavat tahot	1
Asiantuntijat ja viranomaiset	2

Asiantuntijahaastatteluiden lisäksi näkökulmia tarkistettu Ympäristöministeriöltä

Luonnonarvomarkkinat käytännössä

Mitkä luonnonarvomarkkinat?

- Luonnonarvomarkkinat on vakiintunut kattotermiksi kaikkeen luonnonarvoihin liittyvään kaupankäyntiin
- Maanomistaja voi esimerkiksi kunnostaa puron tai ennallistaa suota, ja myydä siitä syntyneet luonnonarvot eteenpäin ostajalle, esimerkiksi yritykselle
- Yritys voi puolestaan hyvittää ostamillaan luonnonarvoilla aiheuttamansa luontohaitan ja saada siitä markkinahyötyä

Luonnonarvomarkkinat

- Tekevät näkyväksi aiheutettuja haittoja
- Tarjoavat toimijoille väylän uskottavalle luontotyölle
- Kanavoivat yksityistä rahaa luonnon tilan parantamiseen ja suojeluun ja ohjaavat taloutta kohti luontopositiivisuutta
- Avaavat maanomistajille vaihtoehtoisia mahdollisuuksia hyötyä taloudellisesti omistamastaan maasta

Miten luonnonarvomarkkinat toimivat käytännössä?

Markkinoiden päätoimijat 1/2

Maanomistaja

Voi ansaita rahaa tuottamalla luonnonarvoja

Sitoutuu sopimuksen mukaan olemaan heikentämättä tuotettuja luonnonarvoja

Välittäjäorganisaatiot

Tuo maanomistajat, yritykset ja luonnonhoitotoimia toteuttavat tahot yhteen

Yritys

Ostaa luonnonarvoja oman vastuullisuutensa osoittamiseksi ja velvoitteiden täyttämiseksi

Miten luonnonarvomarkkinat toimivat käytännössä?

Markkinoiden päätoimijat 2/2

Lupa- ja valvontavirasto

Viranomaiset

Tuotettujen luonnonarvohehtaarien varmennus

Rekisterin ylläpito

Luonnonhoitotoimien toteuttajat

Kunnostus- ja ennallistamistöiden toteutus

Luonnonhoitotyöt monipuolistavat metsätalousyrittäjien ja maanrakentajien tarjoamaa

Luonnonarvomarkkinoiden mahdollinen koko Keski-Suomessa

Keski-Suomen maakunta

22 kuntaa

Pinta-ala: 19 012 km^2

Luontotyyppien pääryhmät:

- Metsät
- Suot
- Sisävesi- ja rantaluontotyypit
- Kallioluontotyypit
- Perinnebiotoopit

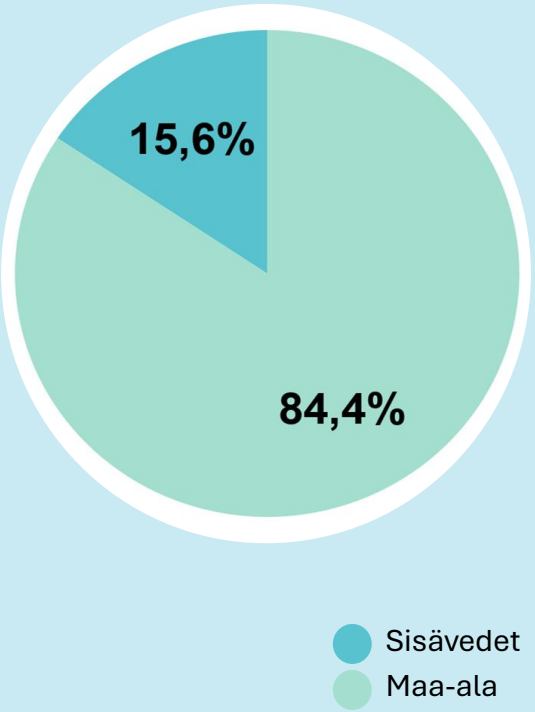

Maanomistajat Keski-Suomessa

Omistajaryhmä	Pinta-ala (1 000 ha)
Yksityiset omistajat Yksityiset henkilöt, henkilöyhtymät, perikunnat ja toiminimet, ym.	903
Yhtiöt Osakeyhtiöt (pl. asunto-osakeyhtiöt) ja niiden eläkesäätiöt	239
Valtio Metsähallitus ja muut valtion virastot ja laitokset	146
Muut Kunnat, seurakunnat ja yhteisöt (osuuskunnat, yhteismetsät, kommandiittiyhtiöt, asunto-osakeyhtiöt ja säätiöt)	72
Yhteensä	1 360

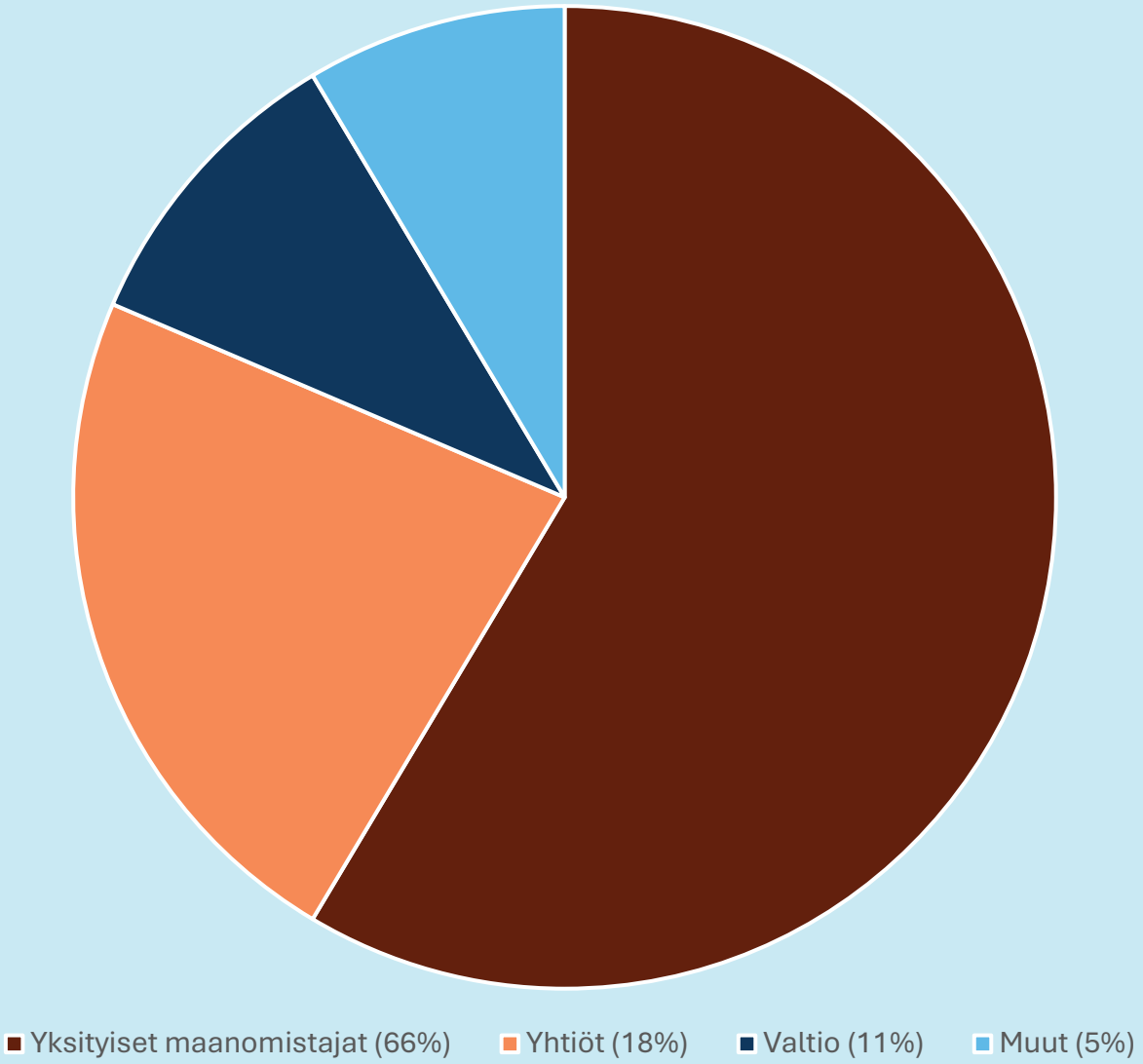

Hankeinvestointien ja yritysten luontotyöt muodostavat luonnonarvomarkkinan koon

- Luonnonarvomarkkinoiden koon laskelmat pohjautuvat Keski-Suomessa maankäyttöä edellyttävien hankkeiden ja siellä toimivien yritysten muodostamaan kysyntään
- Arvioinnin ulkopuolelle on jätetty esimerkiksi julkinen rahoitus, säätiöiden rahoittamat ja toteuttamat hankkeet sekä tutkimukseen suunnatut varat
- Arvio perustuu pitkälti arvioihin ja oletuksiin, sillä esimerkiksi investointihankkeista tai Keski-Suomessa jo tehdystä luontotyöstä ja sen arvosta ei ole saatavilla kattavaa tietoa

Hankeinvestointien luontohaittojen ekologinen kompensointi

Keski-Suomen hankeinvestointien maankäytön määrän (ha) mukaiset luonnonarvojen tuotannon kustannukset

+

Yritysten luontoteot ja muut luontotoimet

Keski-Suomessa toimivien yritysten luontotoimiin ja -tekoihin käytetty osuus liikevaihdosta (€)

= **Luonnonarvomarkkinoiden koko**

Keski-Suomen toimialakohtainen liikevaihto

- Monipuolinen elinkeinorakenne ja kansainväliset yritykset

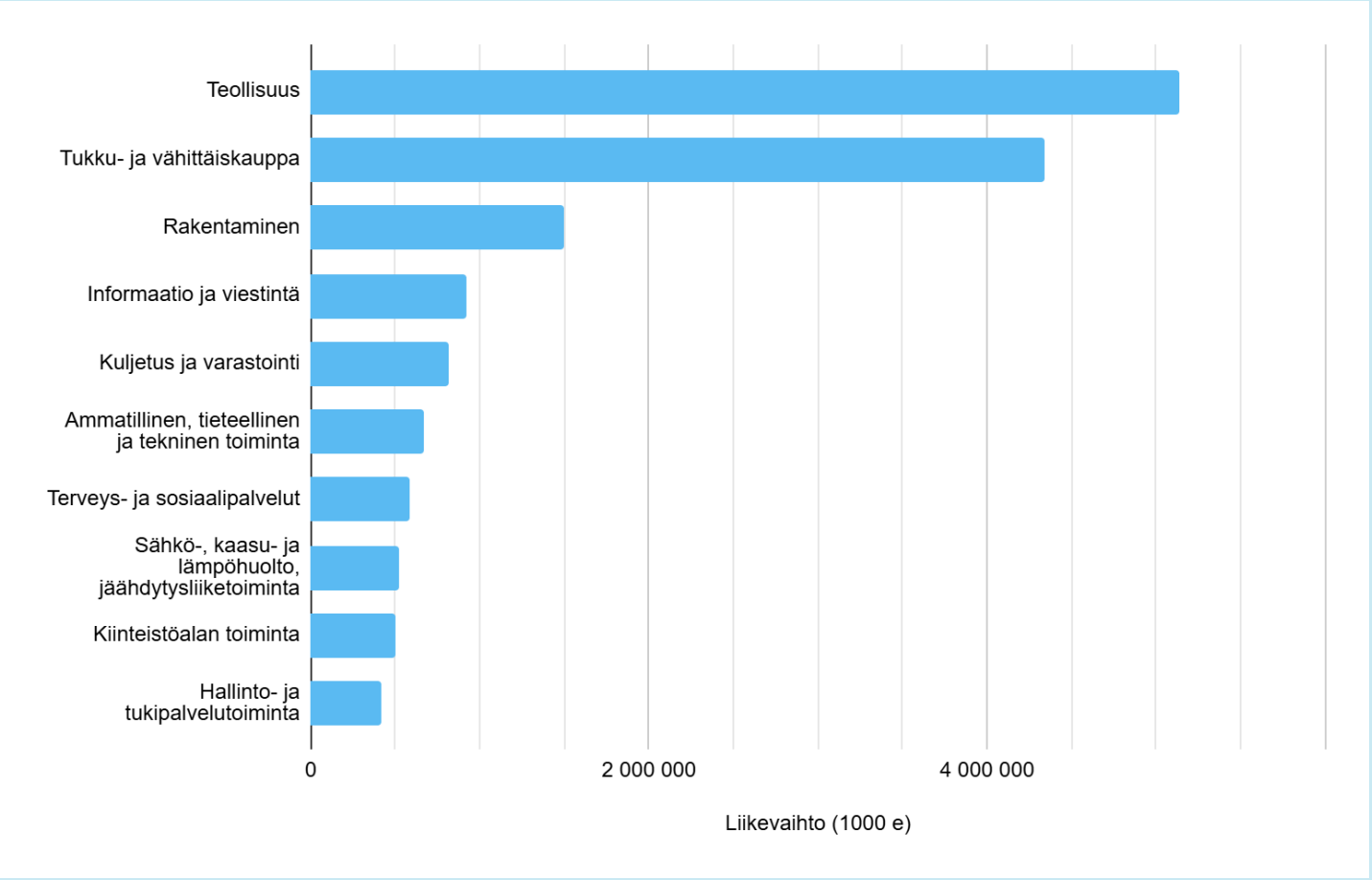

Hankeinvestointien luontohaittojen ekologinen kompensointi

Oletuksena on, että hankkeiden aiheuttamasta luontohaitasta osa kompensoidaan vuonna 2040.

Investointihankkeiden arvioitu maankäyttö Keski-Suomessa on noin 1 995 ha vuodessa.

	Muuttujat skenaarioittain			Muuttujan tausta
	1	2	3	
Osuus kaikista hankkeista, joiden rakentamisen aiheuttama maankäytön haitta kompensoidaan	10 %	50 %	100 %	Oletus
Heikennys luonnonarvohehtaareissa, olettaen heikennettävälle kohteelle kohtalainen (0,5) ekologinen tila	50 %			Oletus
Keskimääräinen yhden luonnonarvohehtaarin tuottamiseen vaadittu pinta-ala	4–10 ha			Sitra 2025: Luonnonarvomarkkinoiden vauhdittaminen
Maan keskimääräinen hinta Keski-Suomessa	6000 €/ha			Metsätilat.fi:n metsätilakaupat
Ennallistamisen keskimääräiset kustannukset	1000 €/ha			Perustuu haastatteluihin
Välittäjäorganisaatioiden keskimääräiset kustannukset, osuus hyvitysalueen hinnasta ja ennallistamisen kustannuksista	10 %			Arvioitu hiilimarkkinoiden välittäjäkustannuksiin pohjautuen

Yritysten luontoteot ja muut luontotoimet

Oletuksena on, että Keski-Suomessa toimivat yritykset tekevät luontotekoja ja muita luontotöitä ja käyttävät siihen osan liikevoitostaan.

Luonnonarvoja mahdollisesti ostavien toimialojen liikevaihto Keski-Suomessa oli 11,21 miljardia euroa vuonna 2024.

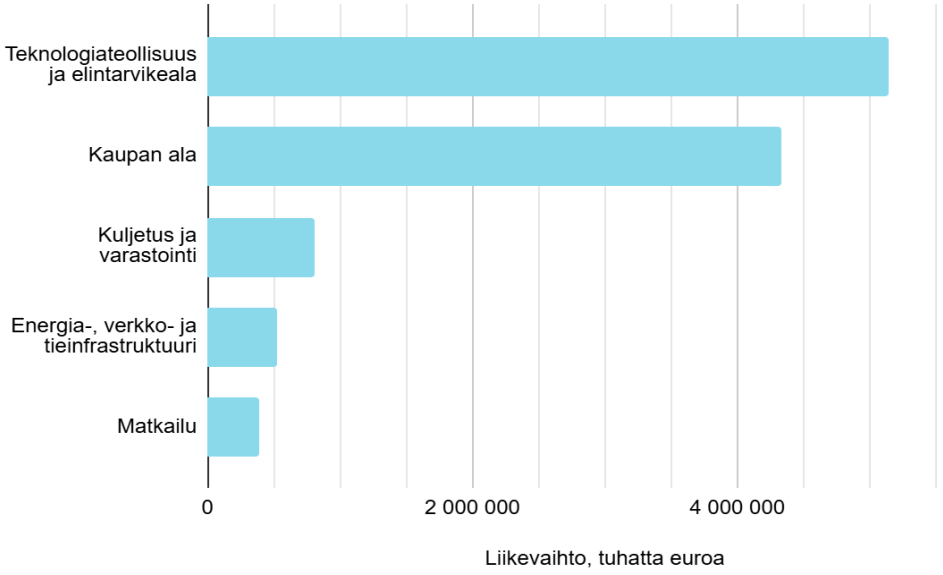

	Muuttujat skenaarioittain, %			Muuttujan tausta
	1	2	3	
Luonnonarvomarkki-noille osallistuvien yritysten osuus, liikevaihto	15	60	100	Oletus
Keskimääräinen liikevoitto	4,3			Tilastokeskus: Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto
Ympäristövastuuseen käytetyt eurot suhteessa liikevoittoon	1	5	15	Oletus World Economic Forum
Luonnonarvoihin käytetyt eurot suhteessa muuhun ympäristövastuuseen	50	50	70	Oletus

Luonnonarvomarkkinoiden koko vuonna 2040

Skenaario 1:
Nykyuran mukainen epävarma kysyntä

- Luonnonarvomarkkinan koko yhteensä: **3,4–8,0 milj. €**
- Investointihankkeiden ekologisen kompensaation osuus: **3,1–7,7 milj. €**
- Yritysten luontotekojen ja muiden luontotoimien osuus: **361 500 €**

Ekologiseen kompensaatioon käytetyt varat eivät riitä kattamaan investointien luontohaittoja. Luontokadon pysäyttämisen rahoitusvaje on merkittävä

Skenaario 2:
Vahvojen välittäjien luonnonarvomarkkinat

- Luonnonarvomarkkinan koko yhteensä: **22,6–45,6 milj. €**
- Investointihankkeiden ekologisen kompensaation osuus: **15,4–38,4 milj. €**
- Yritysten luontotekojen ja muiden luontotoimien osuus: **7,2 milj. €**

Ekologiseen kompensaatioon käytetyt varat kattavat puolet investointien luontohaitoista. Luontokadon pysäyttämisen rahoitusvaje on merkittävä

Skenaario 3:
Velvoittavan luonnonarvo-markkinan vahvistuva kysyntä

- Luonnonarvomarkkinan koko yhteensä: **81,3-127,4 milj. €**
- Investointihankkeiden ekologisen kompensaation osuus: **30,7-76,8 milj. €**
- Yritysten luontotekojen ja muiden luontotoimien osuus: **50,6 milj. €**

Ekologiseen kompensaatioon käytetyt varat kattavat investointien luontohaitat. Luontokadon pysäyttämisen rahoitusvaje kurotaan umpeen

Luonnonarvomarkkinoiden työllisyysvaikutukset Keski-Suomessa

KSL Keski-Suomen liitto

Työllisyysvaikutukset eri skenaarioissa

Toimijaryhmä	Työllisyysvaikutuksen taso		
	Kysyntäskenaario 1	Kysyntäskenaario 2	Kysyntäskenaario 3
Maanomistajat	Rajallinen	Rajallinen	Rajallinen
Ennallistamistoimijat	Kohtalainen	Selvästi kasvava	Merkittävä
Välittäjäorganisaatiot, muut asiantuntijat	Rajallinen	Merkittävä	Merkittävä
Luonnonarvojen ostajat	Rajallinen	Rajallinen	Rajallinen
Viranomaiset	Rajallinen	Selvästi kasvava	Selvästi kasvava
Digitaalisten palveluiden tarjoajat	Rajallinen	Kohtalainen	Kohtalainen

Johtopäätökset

Keski-Suomessa suuri potentiaali

- Monipuolinen luonto
- Ennallistamisvelkaa
- Keskittynyttä osaamista luonnonhoitotoimista, erityisesti virtavesikunnostuksesta
- Alkutuotanto vahvaa
- Suunniteltuja maankäytön investointeja

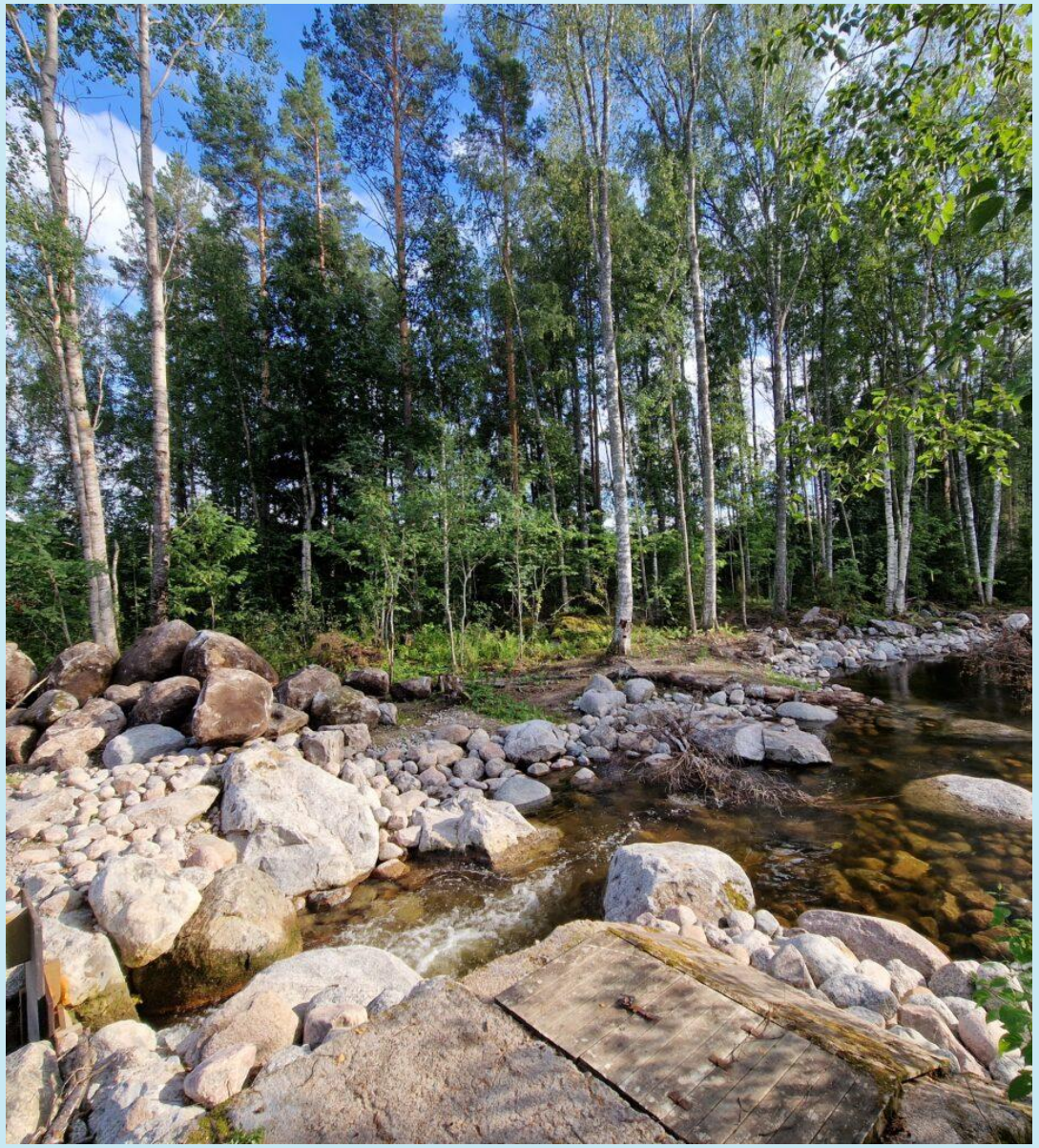

Kuva: Vesistösäätiö.fi: Capeenpuron kunnostushanke

Kuinka potentiaali saadaan toteutumaan?

- Tuki välittäjämarkkinoiden kehittymiselle
- Viranomaistoiminnan tukeminen ja riittävät resurssit
- Strateginen maankäytön suunnittelu maksimoi ekologisen hyödyn
- Maanomistajaviestinnän keskittäminen ekologisesti arvokkaille alueille
- Yritysten tukeminen luontotyössä

KSL
Keski-Suomen liitto

Kiitos!

Lisätietoja selvityksestä:
Johanna Haapala
johanna@luontoaconsulting.fi
Luontoa Oy

LUONTOA